

PROFESSIONALIZATION OF LITERACY AND BASIC EDUCATION – BASIC MODULES FOR TEACHER TRAINING – TRAIN

Koncept kvalifikacije za učitelje v programih za razvoj pismenosti Priročnik Uvod

Monika Tröster
German Institute for Adult Education (DIE)
Leibniz Centre for Lifelong Learning

Contract Number:	229564-CP-1-2006-1-DE-GRUNDTVIG-G1
Project Title:	Professionalization of Literacy and Basic Education – Basic Modules for Teacher Training -TRAIN
EU Research Programme and Financing:	Socrates Grundtvig 1
Project Coordinator:	German Institute for Adult Education (DIE) Leibniz Centre for Lifelong Learning Monika Tröster
Project Homepage:	www.die-bonn.de/train
Reporting Party:	German Institute for Adult Education (DIE) Leibniz Centre for Lifelong Learning
Publishing Date:	Bonn, September 2008

PROFESSIONALIZATION OF LITERACY AND BASIC EDUCATION – BASIC MODULES FOR TEACHER TRAINING – TRAIN

Koncept kvalifikacije za učitelje v programih za razvoj pismenosti Priročnik

Monika Tröster
German Institute for Adult Education (DIE)
Leibniz Centre for Lifelong Learning

Uvod

Vsebina

- Module 1:** Komunikacije družbenega trženja
- Module 2:** Načela učenja odraslih
- Module 3:** Projektno delo
- Module 4:** Individualno učenje in veščine informacijske in komunikacijske tehnologije
- Module 5:** Učno svetovanje

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije

Koncept kvalifikacije za učitelje v programih za razvoj pismenosti

Priročnik

Uvod

Projekt TRAIN – Profesionalizacija opismenjevanja in osnovnega izobraževanja - osnovni moduli za usposabljanje učiteljev, ki ga je denarno omogočil program Grundtvig, se je pričel oktobra 2006. V projektu, ki je trajal dve leti, so sodelovale organizacije iz Nemčije, Irske, Francije, Cipra, Slovenije in Švice.

Razvoj pismenosti in osnovnega izobraževanja odraslih se razlikuje od države do države in to velja tudi za izobraževanje in usposabljanje učiteljev v teh programih. Pričakovanja udeležencev in pogoji za opravljanje tega dela so zelo zahtevni, saj učitelji izobražujejo odrasle iz najbolj ranljivih in marginaliziranih skupin. Poleg problemov s pismenostjo imajo odrasli iz teh skupin tudi težave z učenjem. Učitelji morajo imeti ustrezna znanja in kompetence za učinkovito poučevanje, zato je potrebno vpeljevati inovativne metode učenja. Čeprav je v Evropi na splošno sprejeto, da je potrebno zviševati kompetence učiteljev v programih za razvoj pismenosti, pa so med državami velike razlike v urejanju tega področja profesionalnega usposabljanja. V nekaterih državah so že opredelili poklicne standarde za opravljanje tega dela, izobraževanje učiteljev pa izvajajo univerze in podeljujejo certifikate. V Veliki Britaniji so pripravili nacionalni kurikulum za temeljne spretnosti in Vlada si v zadnjih letih zelo prizadeva, da bi izboljšala kakovost in usposobljenost učiteljev. V večini Evropskih držav, to velja tudi za večino partnerskih držav, pa ni verificiranih programov za usposabljanje učiteljev.

V sklopu projekta TRAIN so bili zbrani in opisani primeri dobrih praks, strategije in koncepti s področja izobraževanja in usposabljanja učiteljev v programih za razvoj pismenosti iz partnerskih in tudi iz nekaterih drugih evropskih držav. Pripravljen je bil zbornik nacionalnih poročil o stanju na področju izobraževanja in usposabljanja učiteljev v 13 Evropskih državah. Kljub številnim razlikam lahko povzamemo tudi nekatere skupne smeri razvoja:

- V vseh državah si prizadevajo vzpostaviti sisteme izobraževanja in usposabljanja učiteljev na področju razvoja pismenosti odraslih.
- Izobraževanje in usposabljanje je ključ za profesionalizacijo tega dela in za dvig kakovosti in učinkovitosti tega dela.
- Pobude za sistemsko urejanje tega področja prihajajo skoraj brez izjeme iz civilne družbe.

- Programi izobraževanja in usposabljanja učiteljev se razlikujejo glede na cilje, trajanje, standarde znanja in zahtevnosti ter raven kvalifikacij.
- Zelo malo je primerov v Evropi, ko učitelji v programih za razvoj pismenosti opravljajo delo za polni in nedoločen čas. Veliko prostovoljnih sodelavcev in učiteljev. Negotovi delovni pogoji so pglavitni problem, še posebno, če je negotovo in nezadostno tudi financiranje.

Glede na to, da kompetenčni profili za učitelje niso izdelani niti na Evropski niti na nacionalni ravni (Lattke 2008, p. 160f)¹, smo v sklopu projekta pripravili vprašalnik na temo 'Kompetence učiteljev v programih za razvoj pismenosti odraslih'. Z vprašalnikom smo zbrali in analizirali stališča strokovnjakov s področja izobraževanja odraslih v partnerskih državah, o spretnostih, znanjih in kompetencah, ki jih potrebujejo učitelji.

Akcijske raziskave, ki smo jih opravili v projektu, t.j. poročila o stanju v izobraževanju in usposabljanju učiteljev in vprašalnik o kompetencah učiteljev, so bile uporabljene kot podlaga za pripravo ključnih projektnih nalog – 5. modulov za profesionalni razvoj učiteljev v programih za razvoj pismenosti in osnovnega izobraževanja odraslih. Moduli povezujejo izkušnje in primere dobrih praks iz različnih Evropskih držav.

Modul 1: Komunikacije družbenega trženja

Pomanjkljive informacije o tem, kdaj in kako se lahko odrasli udeležijo izobraževanja in usposabljanja, so lahko resna ovira za vključitev. Namen tega modula je usposobiti učitelje za uporabo ustreznih strategij trženja in oglaševanja.

Modul 2: Načela učenja odraslih

Poučevanje odraslih z šibkimi temeljnimi spretnostmi zahteva ustrezna znanja in kompetence učiteljev. V modulu učitelji pridobijo potrebna znanja, spretnosti, kompetence za učinkovito poučevanje odraslih.

Modul 3: Projektno delo

Učenje naj ustvarja priložnosti, ki omogočajo udeležencem, da uporabijo pridobljena znanja in kompetence v konkretnih vsakodnevnih dejavnostih. Modul spodbuja učitelje in jih usposablja za uporabo inovativnih prijemov za delo z odraslimi.

¹ Lattke, Susanne (2008): Challenges and Options for Further Action. In: Nuissl, E./Lattke, S. (eds.) Qualifying adult learning professionals in Europe. Bielefeld

Modul 4: Individualno učenje in veščine IKT

Uporaba IKT prežema vsakodnevno življenje in učenje. Namen modula je usposobiti učitelje za uporabo IKT v učnem procesu in za spodbujanje individualnega učenja.

Modul 5: Učno svetovanje

Vloga učiteljev in njihovega dela se spreminja, vse bolj postajajo svetovalci, moderatorji in spodbujevalci učenja. V modulu Učno svetovanje se učitelji usposablajo za pomoč in svetovanje udeležencem pri njihovem učenju.

Struktura in sestavine modulov

Vsak modul je v začetku kratko opisan. Sledijo poglavja z opisom ciljne skupine, ciljev modula, utemeljitvijo izbire vsebine, metodoloških in didaktičnih vidikov, ključnimi vsebinskimi poudarki in priporočili ter viri. Poglavje 'časovni raspored' ponazarja potek izvedbe modula. Podroben 'delovni načrt' je preglednica s časovnim potekom, učnimi cilji, metodologijami in evalvacijo usposabljanja. Vključeni so tudi delovni listi za vaje med usposabljanjem ter Power Point predstavitve modulov in primerov dobrih praks za učenje in pojasnjevanje posameznih vidikov.

Vsi moduli so bili pilotno preizkušeni v partnerskih državah in zato vsebujejo tudi priporočila za nadaljnje izvajanje. S konceptom kvalifikacij za učitelje želimo prispevati k profesionalizaciji dela in poučevanja v programih za razvoj pismenosti in osnovnega izobraževanja za odrasle v Evropi.